

Paskaidrojuma raksts un Rīgas domes priekšsēdētāja ziņojums par Rīgas pilsētas pašvaldības 2016.gada budžetu

Rīgas pilsētas ekonomiskā un sociālā situācija

Rīgas pilsētas ekonomikā 2015.gadā turpinājās ekonomiskā izaugsme un darba samaksas pieaugums. Rīgas pilsētā saskaņā ar pēdējiem publiski pieejamiem statistikas datiem tiek saražoti 52% no Latvijas iekšzemes kopprodukta.

Lai gan iekšzemes kopprodukta pieauguma temps (pret attiecīgo 2014.gada periodu) šī gada pirmajos divos ceturkšņos, attiecīgi (1,8% un 2,7%) bija mazāks nekā iepriekšējā gadā un saskaņā ar Finanšu ministrijas prognozēm 2015.gadā sagaidāms iekšzemes kopprodukta pieaugums (salīdzināmās cenās) 2,1% apmērā pret iepriekšējo gadu, 2016.gadā tiek prognozēts jau augstāks iekšzemes kopprodukta pieauguma temps – 3%.

2015.gada pirmajā pusgadā Rīgas pilsētā, līdzīgi kā valstī kopumā, bija vērojami relatīvi strauji darba samaksas pieauguma tempi – 1.ceturksnī tā palielinājās par 6,7%, 2.ceturksnī – pat par 7,3% pret attiecīgo iepriekšējā gada periodu. Arī 2016.gadā Finanšu ministrija prognozē darba samaksas pieaugumu valstī par 5% pret iepriekšējo gadu. Rīgas pilsētas pašvaldība vairāk nekā 60% no sava budžeta ieņēmumiem saņem no iedzīvotāju ienākuma nodokļa (turpmāk arī – IIN), tāpēc darba samaksas pieaugums ir būtisks faktors pašvaldības ieņēmumu bāzes paplašināšanā turpmākajos gados.

Nodarbināto skaita pieauguma tempi valstī un arī Rīgas pilsētas ekonomikā pēdējos gados palēninās. Ja 2013.gadā pilsētā nodarbināto skaits palielinājās par 2,4% pret iepriekšējo gadu, tad 2014.gadā tas pieauga tikai par 0,6%, bet valstī kopumā pagājušajā gadā tas pat samazinājās par 1%, tādējādi nedaudz palielinoties Rīgā nodarbināto īpatsvaram kopējā nodarbināto skaitā valstī. Finanšu ministrija 2015.gadā prognozē pavisam nelielu strādājošo skaita pieaugumu par 0,1% un arī 2016.gadā tikai par 0,2%, kas liecina, ka šī faktora ietekme uz IIN bāzes paplašināšanos turpmākajos gados būs visai ierobežota.

Bezdarbs Rīgas pilsētā 2015.gada 3.ceturksnī bija 5% līmenī, ievērojami zemāk nekā valstī kopumā – 8,3%, nelielais nodarbinātības pieaugums, kā arī ilgstošo bezdarbnieku prasmju un kvalifikācijas neatbilstība pašreizējām darba tirgus prasībām neļauj bezdarbam mazināties vēl vairāk.

Valstī vērojams relatīvi zems inflācijas temps. Piemēram, 2015.gada septembrī kopējais patēriņa cenu līmenis valstī bija tikai par 0,1% augstāks nekā 2012.gada septembrī, kas vairākos izdevumu posteņos ļāvis izvairīties no budžeta izdevumu sadārdzinājuma tieši cenu pieauguma dēļ. Arī 2015.gadā Finanšu ministrija paredz nelielu cenu pieaugumu 0,8% apmērā, bet 2016.gadā tiek plānota jau lielāka inflācija – 2% apmērā. Tomēr faktiskais līmenis būs atkarīgs no ekonomiskās attīstības un finanšu tirgus procesiem nākamajā gadā.

Pēdējos gados uzlabojusies arī pilsētas iedzīvotāju materiālā nodrošinātība un dzīves apstākļi. Vidējā reālā neto darba alga Rīgā pēdējo piecu gadu laikā ir palielinājusies par 10%, samazinājies trūcīgo iedzīvotāju skaits. Ekonomiskās spriedzes rādītājs, kas parāda iedzīvotāju nespēju segt atsevišķas

patēriņa izdevumu grupas, Rīgas pilsētā ir samazinājies no 61,1% 2010.gadā līdz 42,9% 2014.gadā un ir zemākais starp Latvijas reģioniem.

Rīgas pilsētas pašvaldības 2016.gada budžeta sagatavošana

Rīgas pilsētas pašvaldības 2016.gada budžets izstrādāts, ievērojot likumā „Par pašvaldību budžetiem”, likumā „Par pašvaldībām”, likumā „Par budžetu un finanšu vadību”, likumā „Par valsts budžetu 2016.gadam”, kā arī nodokļu likumos, Ministru kabineta noteikumos un citos normatīvajos aktos paredzētās prasības.

Rīgas pilsētas pašvaldības budžets sastāv no pamatbudžeta un speciālā budžeta. Speciālā budžeta ieņēmumus 2016.gadā veido ziedojumi un dāvinājumi. Saskaņā ar Rīgas domes Budžeta komisijas 2009.gada 21.augusta lēmumu ieņēmumus, ko veido īpašiem mērķiem iezīmēti ieņēmumi (privatizācijas fonda, atsavināšanas rezultātā iegūtie līdzekļi, Rīgas pilsētas pašvaldības nodeva par pašvaldības infrastruktūras uzturēšanu un attīstību, dabas resursu nodoklis u.c.), ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citi pašu ieņēmumi, transferti, kopš 2010.gada iekļauj pamatbudžetā.

Rīgas domes Finanšu departaments, ievērojot Rīgas pilsētas pašvaldības apstiprinātās budžeta prioritātes, iepriekšējo gadu budžeta veidošanas galvenos pamatprincipus un piesardzību saistībā ar paredzamajām izmaiņām nodokļu politikā, nosūtīja budžeta izpildītājiem budžeta ieņēmumu un izdevumu kontrolskaitļus.

Rīgas pilsētas pašvaldības 2016.gada budžeta projekta izdevumu noteikšanas pamatprincipos tika noteikts, ka budžeta izdevumi 2016.gada pamatbudžetā tiek plānoti, nepārsniedzot Rīgas domes 2015.gada 27.janvāra saistošajos noteikumos Nr.133 „Par Rīgas pilsētas pašvaldības 2015.gada budžetu” paredzētos izdevumus.

Valsts budžeta transfertu un budžeta iestāžu ieņēmumu samazināšanās gadījumā par atbilstošu summu jāsamazina arī izdevumi.

Budžeta izpildītāji (par attiecīgajām programmām atbildīgais Rīgas domes departaments vai pašvaldības iestāde) veic Rīgas pilsētas pašvaldības 2015.gada budžetā apstiprināto programmu izvērtējumu.

Pamatprincipi ietvēra arī uzdevumu budžeta izpildītājiem budžeta pieprasījumā izdalīt programmas, kas nodrošina pašvaldības pamatfunkciju izpildi, un prioritārā secībā sarindot programmas, kas nodrošina pašvaldības brīvprātīgās iniciatīvas.

Rīgas pilsētas pašvaldības 2016.gada budžeta priekšlikumus Rīgas domes Budžeta komisija izskatīja 2015.gada 12.novembrī un nosūtīja izskatīšanai Rīgas domes Finanšu un administrācijas lietu komitejai ar kopējo ieņēmumu apjomu 791 713 481 *euro* un izdevumu apjomu 793 039 080 *euro*.

Rīgas domes Finanšu un administrācijas lietu komiteja 2015.gada 8.decembrī izskatīja Rīgas pilsētas pašvaldības 2016.gada budžeta projektu un nosūtīja apstiprināšanai Rīgas domē ar kopējo ieņēmumu apjomu 809 512 096 *euro* un izdevumu apjomu 810 180 962 *euro*.

Rīgas dome 2015.gada 15.decembrī apstiprināja Rīgas pilsētas pašvaldības 2016.gada budžetu ar kopējo ieņēmumu apjomu 809 512 096 *euro* un izdevumu apjomu 810 195 832 *euro*.

Pašvaldības triju gadu budžeta ietvars

Rīgas dome 2015.gada 9.jūnijā apstiprināja iekšējos noteikumus Nr.15 „Rīgas pilsētas pašvaldības budžeta izstrādes, apstiprināšanas, izpildes un kontroles kārtība”, kas bija pamats, lai Rīgas domes Budžeta komisija 2015.gada 15.jūnijā pirmo reizi varētu apstiprināt Rīgas pilsētas pašvaldības budžeta ietvaru 2016.–2018.gadam.

Pastāv zināma nenoteiktība turpmākajos valsts ekonomiskās attīstības scenārijos, kā arī valdības rīcība, pastāvīgi mainot pašvaldību budžetu ietekmējošus nodokļus, nerada stabilitāti, lai pašvaldības ar pārliecību varētu plānot turpmāko triju gadu budžeta ieņēmumus. Rīgas domes Finanšu departaments ir izvērtējis, ka pašvaldības triju gadu budžeta ietvara plānošanas uzsākšana iezīmēs vadlīnijas pašvaldības budžeta ieņēmumu un izdevumu attīstībā un dos iespēju paredzamāk plānot lielus, finansiāli ietilpīgus pilsētas attīstībai nozīmīgus projektus.

Rīgas pilsētas pašvaldība turpmākajiem gadiem ir paredzējusi līdzsvarotu un stabilu budžeta attīstību. Minimālais naudas līdzekļu atlikumu apjoms uz katra gada sākumu tiek plānots ne mazāk kā 15 miljonu *euro* apmērā.

Latvijas Banka savā skaidrojumā norāda, ka budžeta fiskālā telpa ir naudas līdzekļi, kurus var izmantot jaunu izdevumu finansēšanai, kas nonāk valdības rīcībā, ja attīstās tautsaimniecība. Arī Rīgas pilsētas pašvaldības triju gadu budžeta ietvarā indikatīvi tiek aprēķināta fiskālā telpa, kas ir līdzekļu apjoms, par kuru lemj Rīgas domes Budžeta komisija, lai nodrošinātu pašvaldības prioritāšu īstenošanu, lemjot par pilsētas gadskārtējo budžetu, saglabājot līdzšinējo izdevumu apjomu un pašvaldības prioritāšu nodrošināšanu nemainīgā līmenī.

Svarīgākās pilsētas budžeta ienākumu pozīcijas (IIN un nekustamā īpašuma nodoklis) Rīgas pilsētas pašvaldība 2017.gadam un 2018.gadam prognozē piesardzīgi.

Finanšu ministrijas makroekonomiskie scenāriji, pamatojoties uz darba samaksas pieauguma prognozēm, paredz visai strauju IIN pieaugumu 2017.gadā un 2018.gadā – ap 5,8% apmērā. Tomēr jāņem vērā, ka šis būtiskais palielinājums tika prognozēts, pieņemot, ka 2016.gadā IIN likme samazināsies līdz 22%, tātd balstoties uz zemākas IIN bāzes efektu turpmāko gadu pieaugumā. Šobrīd ir zināms, ka 2016.gadā IIN likme ir noteikta 2015.gada līmenī, tomēr saglabājas neskaidrība par IIN likmes izmaiņām turpmākajos gados. Turklāt valdība ir lēmusi no 2016.gada piemērot diferencētu ar IIN neapliekamo minimumu, kas ietekmēs IIN ieņēmumus 2017.gadā, kad tiks veikts ar IIN apliekamo ieņēmumu pārrēķins par 2016.gadu. Ņemot vērā šos faktorus, izstrādātā Rīgas pilsētas pašvaldības IIN prognoze 2017.gadā paredz iedzīvotāju ienākumu nodokļa pieaugumu 2,5% apmērā un arī 2018.gadā 2,5% apmērā, kas atbilst vidējai pašvaldības IIN pieauguma dinamikai no 2009.gada, kad atsākās IIN pieaugums pēc samazinājuma krīzes laikā.

Turpmākajos gados nav plānotas izmaiņas nekustamā īpašuma nodokļa (turpmāk arī – NĪN) likmēs un piemērojamībā, un NĪN ieņēmumu pieaugums 2017.gadā un 2018.gadā tiek prognozēts 1% apmērā.

**Rīgas pilsētas pašvaldības trīs gadu budžeta ietvars
2016., 2017. un 2018.gadam**

/euro /

	2016.gads	2017.gads	2018.gads
Pamatbudžeta ieņēmumi - kopā, t.sk.:	809 292 368	823 119 898	838 998 033
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis	507 059 334	519 735 817	532 729 212
Nekustamā īpašuma nodoklis	107 400 000	108 474 000	109 558 740
Azartspēļu nodoklis	3 984 041	3 984 041	3 984 041
Dabas resursu nodoklis	924 867	924 867	924 867
Pārējie nenodokļu ieņēmumi un budžeta iestāžu ieņēmumi	44 523 124	42 162 717	42 162 717
Valsts budžeta transferti - mērķdotācijas un dotācijas, t.sk.:	139 673 883	142 111 337	143 911 337
<i>Dotācija ES līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošanai</i>	<i>9 860 000</i>	<i>12 400 000</i>	<i>14 200 000</i>
Pašvaldību budžetu transferti	5 727 119	5 727 119	5 727 119
Pamatbudžeta izdevumi - kopā, t.sk.:	809 912 665	799 623 263	805 101 343
Kārtējie izdevumi, no tiem:	398 217 654	411 037 959	414 846 218
Atlīdzība (atalgojums un VSAO iemaksas)	259 037 156	261 142 056	262 457 269
Ēku uzturēšanas izdevumi	37 100 000	38 955 000	40 902 750
Procentu izdevumi	51 316 101	51 977 619	51 427 519
Subsīdija un dotācija	110 161 323	108 047 639	108 155 162
Sociālie pabalsti, no tiem:	38 326 972	37 536 021	37 584 947
Sociālie pabalsti un pakalpojumi Rīgas pilsētas iedzīvotājiem	32 206 046	32 206 046	32 206 046
Kapitālie izdevumi, no tiem:	119 945 430	96 288 628	95 998 628
Investīciju programma	44 991 817	10 000 000	10 000 000
Dzīvojamo māju (dzīvokļu) iegāde	12 717 333	12 920 000	12 630 000
Līdzfinansējums Eiropas Savienības fondiem un citiem projektiem	14 076 651	29 600 000	29 600 000
Iemaksas Pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondā	86 937 143	89 086 865	91 290 435
Pašvaldību budžetu transferti uz citiem budžetiem	5 008 042	5 648 532	5 798 434
Pamatbudžeta pārpalikums/deficīts	-620 297	23 496 635	33 896 690
Naudas līdzekļu atlikums gada sākumā	8 109 407	15 000 000	15 000 000
Tiešo aizņēmumu pamatsummas atmaksa	-21 859 426	-21 800 000	-25 800 000
Piesaistītie aizņēmumi	45 398 045	39 600 000	39 600 000
Finanšu līzings - SIA "Rīgas pilsētbūvnieks"	-2 331 225	-2 340 000	-2 340 000
Ieguldījumi pamatkapitālā - RP SIA "Rīgas 1.slimnīca"	-1 250 000	0	0
Fiskālā telpa	12 446 504	38 956 635	45 356 690
Naudas līdzekļu atlikums perioda beigās	15 000 000	15 000 000	15 000 000

Rīgas pilsētas pašvaldības 2016.gada budžeta ieņēmumu prognoze

Iedzīvotāju ienākuma nodoklis ir Rīgas pilsētas pašvaldības galvenais ieņēmumu avots, tā īpatsvars Rīgas pilsētas pašvaldības budžetā pēdējo gadu laikā ir nemainīgs, vidēji pārsniedzot 60% no kopējiem budžeta ieņēmumiem un 2016.gadā sasniedzot 62,7%.

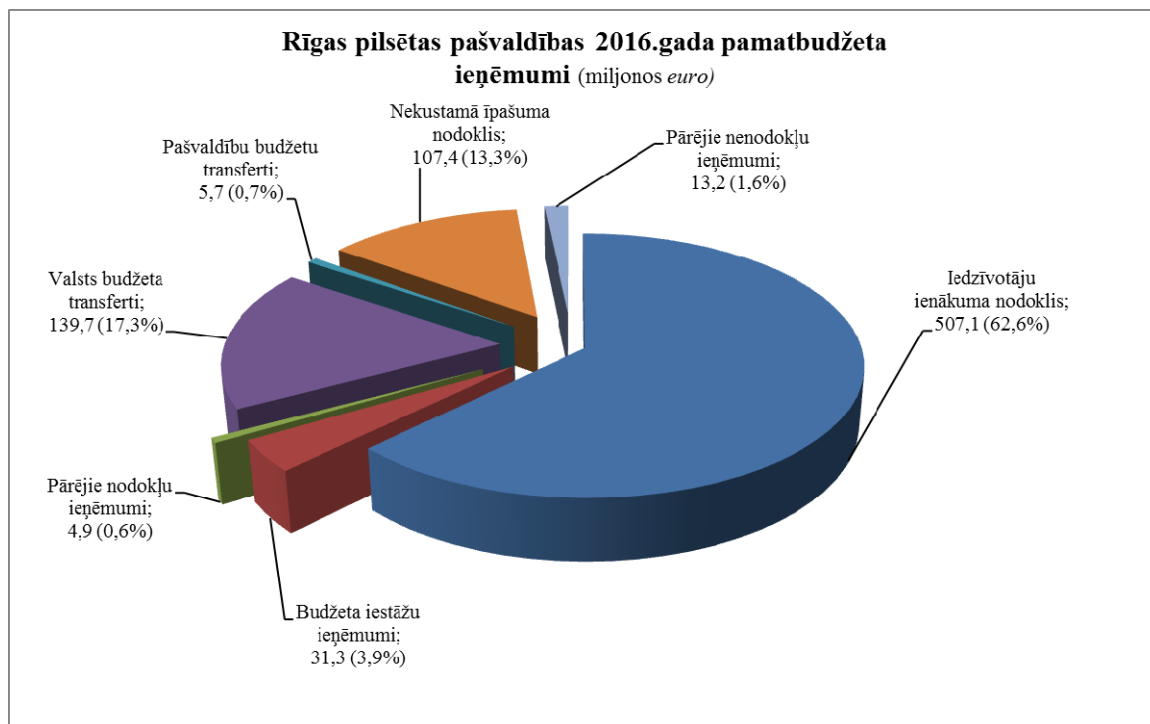
No 2015.gada 1.janvāra ir mainījusies nodokļa iekasēšanas kārtība un IIN nodoklis par fiziskām personām, kuras deklarējušas dzīvesvietu Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā, tiek ieskaitīts tikai Valsts kases IIN sadales kontā. Līdz ar IIN ieskaitīšanas kārtības maiņu vairs nav spēkā arī Rīgas pilsētas pašvaldības IIN prognozes saskaņošanas procedūra ar Finanšu ministriju. Tāpat kā citām Latvijas pašvaldībām, arī Rīgas pilsētai iedzīvotāju ienākuma nodokļa budžeta ieņēmumu apjoms 2016.gadam tiek noteikts saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem "Kārtība, kādā iedzīvotāju ienākuma nodokli, ar nodokli saistīto nokavējuma naudu un soda naudu ieskaita budžetā". Šie noteikumi paredz, ka kalendāra gadā pašvaldības budžetā ieskaitāmo nodokļa ieņēmumu daļu nosaka, pamatojoties uz katras pašvaldības īpatsvara koeficientu kopējos valstī iekasētajos nodokļa ieņēmumos no nodokļa maksātāju taksācijas gada ienākumiem pirms diviem gadiem.

Rīgas pilsētas pašvaldības budžeta ieņēmumi no IIN 2016.gadā tiek plānoti 507,1 miljona *euro* apmērā. Salīdzinājumā ar Rīgas pilsētas pašvaldības 2015.gada budžetu tiek plānots 47,3 miljonu *euro* jeb 10,3% pieaugums, ko nosaka:

- nodarbinātības un darba samaksas pieaugums, kas palielina IIN bāzi;
- lēmums nesamazināt IIN likmi 2016.gadā, saglabājot to 23% apmērā (sākotnēji plānoto 22% vietā);
- minimālās algas pieaugums par 10 *euro*, no 360 *euro* līdz 370 *euro* mēnesī;
- atvieglojumu par pilngadīgām un darbspējīgām personām atcelšana.

Papildus iepriekšminētajiem IIN ieņēmumu pieauguma faktoriem būtiskas ir arī Rīgas pilsētas iedzīvotāju maksāto nodokļu īpatsvara izmaiņas. 2015.gadā Rīgas pilsētas pašvaldības ieņēmumu piekrītošā daļa no Valsts kases sadales konta ir 40,5786%. Izmaiņu par vienu procentpunktu ietekme ir vairāk nekā 10 miljoni *euro*. 2016.gadā Rīgas pilsētas pašvaldības ieņēmumu piekrītošā daļa no Valsts kases sadales konta palielināsies par aptuveni 0,8 procentpunktiem līdz 41,4016%. Šis īpatsvara pieaugums saistāms ar Rīgas pilsētas pašvaldības aktivitātēm 2013.gada beigās un 2014.gada sākumā, mudinot iedzīvotājus deklarēt dzīvesvietu Rīgā, kas savukārt ir bāzes gads IIN sadalījumam 2016.gadā.

Balstoties uz likumā par valsts budžetu noteikto, pašvaldībām tiek garantēti 100% no 2016.gada IIN prognozes (ar sadalījumu pa ceturkšņiem: 1.ceturksnī – 22%; 2.ceturksnī – 24%; 3.ceturksnī – 26%, 4.ceturksnī – 28%), kas Rīgas pilsētas pašvaldībai 2016.gadā nodrošina stabilitāti ieņēmumu jomā.

Nekustamā īpašuma nodokļa īpatsvars Rīgas pilsētas pašvaldības budžetā ir būtiski palielinājies no 6% līdz 13,3% vairākkārtēju nekustamā īpašuma nodokļa likumdošanas un likmju izmaiņu rezultātā no 2008.gada līdz 2016.gadam. Šobrīd pašvaldībām ir piešķirtas plašākas tiesības nekustamā īpašuma nodokļa likmes piemērošanā.

Rīgas pilsētas pašvaldība ar saistošajiem noteikumiem ir paredzējusi 18 dažādas nodokļa atlaides no 25% līdz 90% ar fiskālo ietekmi uz ieņēmumiem kopumā par 3,2 miljoniem *euro*.

Rīgas domes Pašvaldības ieņēmumu pārvalde ir sagatavojusi un Rīgas dome apstiprinājusi izmaiņas saistošajos noteikumos, kas paredz atcelt samazināto nodokļa likmi zemei un noteikt atlaides ģimenēm ar bērniem. Kā jauna iniciatīva, lai sakārtotu īpašumu izmantošanu un īrnieku tiesības, ir vienota nodokļa likme dzīvokļiem, kuros personas nav deklarējušas savu dzīvesvietu un nav reģistrēti īres līgumi. Jāņem vērā, ka vairāku nodokļa izmaiņu prioritārais mērķis ir sakārtot un stimulēt normatīvo aktu ieviešanu un dokumentu reģistrāciju zemesgrāmatā, ne tikai gūt papildu līdzekļus budžetā. Ir ieviesti jauni NĪN atvieglojumi ģimenēm ar bērniem (50–70% apmērā atkarībā no bērnu skaita ģimenes deklarētās dzīvesvietas adresē). Detalizēti aprēķināt piemērojamo NĪN atvieglojumu ietekmi uz NĪN ieņēmumiem šobrīd apgrūtinā nosacījums, ka atvieglojumus nosakošais apstāklis ir personu deklarētās dzīvesvietas adreses uz 1.janvāri. Rīgas domes Finanšu departaments, piesardzīgi vērtējot iespējamo nodokļu sistēmas izmaiņu ietekmi uz budžeta ieņēmumiem, ir novērtējis to 13,2 miljonu *euro* apmērā 2016.gadā, tādējādi plānotie ieņēmumi 2016.gadā ir 107,4 miljoni *euro*.

Rīgas pilsētas pašvaldība, jau plānojot budžeta ieņēmumus 2015.gadā, prognozēja augstāku iekasēšanas īpatsvaru pilsētā (kas Rīgā pēdējo 3 gadu laikā ir no 0,90% līdz 0,92%) nekā ir normatīvajos aktos noteiktais koeficients (0,8), kas tiek izmantots iemaksu Pašvaldības finanšu izlīdzināšanas fondā aprēķiniem.

Azartspēļu nodokļa ieņēmumi Rīgas pilsētas pašvaldības budžetā 2016.gadā tiek plānoti 2015.gada līmenī – 4 miljoni *euro*. Sakarā ar lēmumu palielināt azartspēļu nodokli par 4,2% līdz 5,06 % (atkarībā no azartspēļu veida) attiecīgi Rīgas pilsētas pašvaldības azartspēļu nodokļa ieņēmumi 2016.gadā varētu tikt plānoti ar 4% pieaugumu salīdzinājumā ar 2015.gada plānu (līdz 4,14 miljoniem *euro* 2016.gadā), tomēr šobrīd šāda ieņēmumu pieauguma iekļaušana budžetā jāvērtē piesardzīgi.

Dabas resursu nodokļa ieņēmumi 2016.gadā saglabāsies 2015.gada līmenī un būs 0,9 miljoni *euro*, jo, kaut arī dabas resursu nodokļa likmes atsevišķiem ar nodokli apliekamajiem objektiem ir palielinātas, šo izmaiņu ietekme uz Rīgas pilsētas pašvaldības budžeta ieņēmumiem jāvērtē piesardzīgi.

Nenodokļu ieņēmumu prognoze 2016.gadam ir 13,3 miljoni *euro*, par 6,8 miljoniem *euro* mazāk, nekā tika plānos 2015.gada budžetā. Šī ieņēmumu posteņa samazinājumu ietekmē galvenokārt privatizācijas un atsavināšanas ieņēmumi, kas 2016.gadā tiek plānoti par 6,5 miljoniem *euro* mazāki nekā 2015.gadā un kopā paredzēti 5 miljonu *euro* apmērā.

Budžeta iestāžu ieņēmumu prognoze 2016.gadam ir 31,3 miljoni *euro*, par 1,2 miljoniem *euro* vairāk, nekā tika plānots 2015.gada budžetā.

Pašvaldību budžeta transferti 5,7 miljoni *euro* ir Rīgas pilsētas pašvaldības ieņēmumi no pašvaldību savstarpējiem norēķiniem par izglītības pakalpojumiem.

Valsts budžeta transferti 2016.gadā tiek plānoti 139,7 miljonu *euro* apmērā, kas ir par 12,8 miljoniem *euro* vairāk, nekā tika plānots 2015.gada budžetā.

Valsts budžeta transfertu apmērs 2016.gadā ir plānots, ņemot vērā valsts budžetā paredzēto finansējumu, spēkā esošos normatīvos aktus (Ministru kabineta 2012.gada 18.decembra noteikumi Nr.942 „Kārtība, kādā piešķir un finansē asistenta pakalpojumu pašvaldībā”, Ministru kabineta 2012.gada 25.septembra noteikumi Nr.670 „Kārtība, kādā pašvaldībām tiek aprēķināta un sadalīta valsts budžeta mērķdotācija māksliniecisko kolektīvu vadītāju darba samaksai un valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām”, Ministru kabineta 2014.gada 23.decembra noteikumi Nr.831 „Noteikumi par valsts budžeta dotāciju pašvaldībām 2015.gadā par personām, kuras ievietotas sociālās aprūpes iestādēs līdz 1998.gada 1.janvārim”), noslēgtos līgumus par Eiropas Savienības fondu apguvi.

2016.gadā valsts budžeta transfertu apjoms pamazām palielinās. Tomēr salīdzinājumā ar 2008.gadu valsts budžeta finansējums dotāciju un mērķdotāciju veidā ir par 59,6 miljoniem *euro* mazāks.

Budžetā ieplānoti Izglītības un zinātnes ministrijas maksājumi mācību literatūras iegādei 1 418 870 *euro*. Rīgas pilsētas pašvaldības izglītības iestāžu 1.–4.klases skolēnu ēdināšanas nodrošināšanai 6 656 484 *euro* (1,42 *euro* vienam skolēnam dienā). Tautas mākslas un pašdarbības kolektīvu vadītāju darba samaksai un valsts sociālās apdrošināšanas iemaksām 117 957 *euro*.

Valsts budžeta transferti mūzikas skolu un sporta skolu pedagogu darba samaksai, speciālo izglītības iestāžu darbības nodrošināšanai, pamata un vispārējās vidējās izglītības pedagogu atalgojumam, līdzekļi piecgadīgo un sešgadīgo bērnu apmācībai ir plānoti, balstoties uz aprēķiniem par izglītojamo skaitu un finansējumu uz 2015.gada 1.septembri, tomēr šo dotāciju apjoms ir jāvērtē, ņemot vērā, ka Izglītības un zinātnes ministrija gada sākumā neapstiprina finansējumu

pašvaldībām visam gadam, bet tikai 8 mēnešiem (līdz 1.septembrim). Lai sniegtu patiesu priekšstatu par pašvaldības ieņēmumiem un izdevumiem, balstoties uz iepriekšējā gada faktiskajiem izdevumiem, valsts budžeta transfertu apjoms Rīgas pilsētas pašvaldības budžetā ir aprēķināts 12 mēnešiem, kas tiks precizēts atbilstoši faktiski saņemtajam finansējumam gada laikā.

Labklājības ministrijas finansējums par asistenta pakalpojuma sniegšanu pašvaldībā personām ar invaliditāti ir plānots 5 111 491 *euro*.

Dotācija par bērniem bērnunamos un iemītniekiem veco ļaužu pansionātos, kas ievietoti līdz 1998.gadam, tiek mainīta atbilstoši faktiskajam personu skaitam un paredzēta 89 670 *euro* apmērā. Nacionālā veselības dienesta finansējums primārās veselības pakalpojumu maksai ir 23 510 *euro*. Labklājības ministrijas finansējums par psihologa pakalpojuma apmaksu personai līdz 18 gadiem, kurai invaliditāte noteikta pirmreizēji pēc 2011.gada 1.janvāra un kura dzīvo ģimenē, kā arī tās likumiskajam pārstāvim 1935 *euro*, Labklājības ministrijas finansējums par sociālās rehabilitācijas pakalpojumu sniegšanu no vardarbības cietušām pilngadīgām personām un vardarbību veikušām pilngadīgām personām 32 648 *euro*, Labklājības ministrijas finansējums izdevumu kompensēšanai par apmācībām un supervīzijām sociālā darba speciālistiem 10 500 *euro*.

Valsts budžeta dotācija Eiropas Savienības struktūrfondu līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošanai plānota 9 860 000 *euro* apmērā, kas atbilst 2015.gadā realizēto projektu atmaksas apjomam un plānoto līgumu par 2016.gada projektiem summām.

Mērķdotācija pašvaldības autoceļiem un ielām Rīgas pilsētas pašvaldības 2016.gada pamatbudžeta ieņēmumos un izdevumos iekļauta 10 441 706 *euro* apmērā. Līdzekļi pasažieru regulārajiem pārvadājumiem – 8 185 514 *euro*. Programmas finansējuma apjoms var tikt precizēts.

Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas finansējums Rīgas Brāļu kapiem – 36 000 *euro*.

Valsts reģionālās attīstības aģentūras dotācija nekustamā īpašuma nodokļa administrēšanas sistēmas uzturēšanai – 36 300 *euro*. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas dotācija trūcīgo un maznodrošināto statusa datu nodošanas valsts akciju sabiedrībai “Latvenergo” risinājuma uzturēšanai 11 906 *euro*. Ekonomikas ministrijas dotācija būvniecības informācijas sistēmas projekta attīstībai un ieviešanai 44 891 *euro*.

Rīgas pilsētas pašvaldības pamatbudžeta ieņēmumi 2016.gadā plānoti 809,3 miljonu *euro* apmērā, par 54 miljoniem *euro* (par 7,2%) vairāk, nekā tika plānots 2015.gada pašvaldības budžetā ar grozījumiem, un par 67 miljoniem *euro* (par 9%) vairāk, nekā tika paredzēts 2015.gada sākotnējā budžetā.

Rīgas pilsētas pašvaldības speciālā budžeta ieņēmumi no ziedojumiem un dāvinājumiem paredzēti 0,2 miljoni *euro*.

Tiek prognozēts, ka valsts iekšzemes kopprodukts 2016.gadā faktiskajās cenās par 5,3% pārsniegs augstāko pirmskrīzes – 2008.gada līmeni, kamēr Rīgas pilsētas pašvaldības budžeta ieņēmumi 2016.gadā joprojām būs par 6,3% mazāki nekā 2008.gadā. NĪN ienākumi par 97% pārsniegs 2008.gada līmeni, IIN ienākumi par 1,3% pārsniegs 2008.gada līmeni, bet salīdzinājumā ar 2008.gadu par 59,6 miljoniem *euro* ir samazinājušies valsts transferti, bet ieņēmumi no privatizācijas un atsavināšanas ir par 20 miljoniem *euro* mazāki.

Rīgas pilsētas pašvaldības 2016.gada budžeta prioritātes

Rīgas pilsētas pašvaldības 2016.gada budžeta prioritātes salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem nemainās. Finansējuma mērķi tiek diferencēti, piemēram, Rīgas pilsētas pašvaldībā jau trīs gadus samazinās trūcīgo personu skaits, kas ļauj samazināt izdevumus pabalstiem iedzīvotājiem, tomēr pašvaldība lēma 2015.gadā nesamazināt nozares finansējumu, bet līdzekļus, kas bija paredzēti pabalstiem, novirzīt sociālajā nozarē strādājošo darbinieku atalgojuma palielinājumam vidēji par 15%, savukārt 2016.gadā paplašināt sociālo pakalpojumu klāstu, palielinot finansējumu aprūpei mājās, sociālās aprūpes centriem, dienas centriem un jaunām iniciatīvām sociālās uzņēmējdarbības projektu atbalstam.

Izglītības nozare un sabiedriskā drošība un kārtība ir nemainīgas Rīgas pilsētas pašvaldības prioritātes.

Izglītības nozarē absolūtajos skaitļos būtiski pieaugs izdevumi atalgojumam: palielināti izdevumi minimālās algas nodrošināšanai, ieplānots atalgojuma palielinājums zemāk atalgotajai nodarbināto grupai izglītības iestādēs.

Plānots iegādāties jaunu datortehniku izglītības iestādēm 1 miljona *euro* vērtībā.

Ar 2016.gada 1.septembri pašvaldība nodrošinās brīvpusdienas visiem skolēniem līdz 9.klasei.

Turpinās un paplašinās sadarbība ar privātajām pirmsskolas izglītības iestādēm, palielinot pašvaldības līdzfinansējumu 2016.gadā līdz 173,10 *euro* par bērnu mēnesī, papildus novirzot šim mērķim 3 miljonus *euro*.

Izglītības sektorā, valstij ilgstoši nepietiekamā apjomā nodrošinot nepieciešamo pedagogisko darbinieku skaitu un atalgojumu, pašvaldība atbilstoši savām iespējām turpinās novirzīt līdzekļus izglītības darbinieku atalgojumam, kas līdz pat 80 *euro* mēnesī pārsniedz likumdošanā noteiktās minimālās atlīdzības likmes. Pašvaldības noteiktās paaugstinātās likmes tiek paredzētas gan no pašvaldības budžeta līdzekļiem apmaksājamiem pedagogiem, gan no valsts budžeta finansētajiem pedagogiem. Papildus no pašvaldības līdzekļiem tiek nodrošinātas 931 atbalsta pedagogu likme skolās un 78 sporta treneru likmes sporta skolās.

Rīgas pilsētā kā valsts galvaspilsētā joprojām saglabājas liela nepieciešamība pēc investīcijām infrastruktūrā, sevišķi pašvaldības transporta būvēs, izglītības un kultūras iestādēs, ko izmanto daudzi valsts iedzīvotāji un viesi. Infrastruktūras attīstība bija prioritāte arī 2014.gadā un 2015.gadā, un pilsētas sakārtošanai 2016.gada budžetā plānots:

- turpināt iekškvartālu remontdarbu programmu;
- turpināt braucamo ceļu seguma sakārtošanu;
- turpināt investīcijas izglītības iestādēs;
- turpināt Rīgas 1.slimnīcas ēku rekonstrukciju un renovāciju;
- pabeigt sociālās dzīvojamās mājas ar sociālajiem dzīvokļiem Aglonas ielā 35 k-1 projektēšanu un rekonstrukciju.

Sociālā palīdzība ir nemainīga Rīgas pilsētas pašvaldības prioritāte jau vairākus gadus, un arī sabiedriskā transporta uzņēmuma Rīgas pašvaldības SIA „Rīgas satiksme” noteiktā atlaižu politika ir būtiska sociāli atbildīgas politikas sastāvdaļa.

Par Rīgas pilsētas pašvaldības izdevumu sadalījumu nozarēm

Rīgas pilsētas pašvaldības pamatbudžeta ieņēmumi tiek novirzīti pašvaldības funkciju izpildes nodrošināšanai – izdevumiem no budžeta finansētu institūciju, tajā skaitā pašvaldības izglītības, kultūras, sporta iestāžu, departamentu, sociālo dienestu uzturēšanai, pilsētas pasākumu finansēšanai, pilsētas infrastruktūras uzturēšanai, samaksai par pakalpojumiem pilsētas vajadzībām, t.sk. pašvaldības funkciju izpildei sociālajā un izglītības jomā, sabiedriskajām organizācijām un privātajam sektoram, pabalstiem maznodrošinātajiem iedzīvotājiem, investīciju finansēšanai, līdzfinansējumam Eiropas Savienības fondu projektu apguvei, kā arī dotācijām pašvaldības sabiedriskajam transportam un citiem izdevumiem, kas paredzēti attiecīgajās pamatbudžeta programmās Rīgas domes saistošo noteikumu „Par Rīgas pilsētas pašvaldības 2016.gada budžetu” 3.pielikumā.

Iemaksas Pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondā ievērojami samazina ieņēmumu apjomu, kas paliek Rīgas pilsētas pašvaldības rīcībā, un 2016.gadā no pamatbudžeta plānoto ieņēmumu kopējā apjoma 809,3 miljoniem *euro*, samazinot to par maksājumiem Pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondā (izdevumi atbilstoši klasifikācijai sadaļā Vispārējie valdības dienesti) – 86,9 miljoniem *euro*, pašvaldības funkciju realizācijas finansēšanai paliek tikai 722,4 miljoni *euro*.

Rīgas pilsētas pašvaldības 2016.gada budžets veidots pēc programmu principa, paredzot finansējumu attiecīgu budžeta programmu realizācijai. Budžeta programma ir savstarpēji saistītu, uz kopīgu mērķi orientētu pasākumu vai pakalpojumu kopums, kurš tiek plānots, izpildīts, uzskaitīts un kontrolēts no budžeta finansētās institūcijās saskaņā ar Likumu par budžetu un finanšu vadību un par kuru izpildi atbild budžeta izpildītāji.

Rīgas domes saistošo noteikumu „Par Rīgas pilsētas pašvaldības 2016.gada budžetu” 2.pielikumā ir izdevumu sadalījums atbilstoši nozarēm. Nozaru sadalījums veidots saskaņā ar normatīvajiem aktiem par izdevumu klasifikāciju.

Rīgas pilsētas pašvaldības budžeta programmu 01.27.00. “Investīciju programmas realizācija”, 01.39.00. “Līdzfinansējums Eiropas Savienības fondiem un citiem projektiem”, 01.04.00. “Rīgas pilsētas infrastruktūras fonds”, kā arī 03.01.00. “Rīgas domes Īpašuma departamenta darbības un nekustamā īpašuma izmantošanas procesu nodrošinājums” izdevumi ir sadalīti un attiecināti uz vairākām nozarēm.

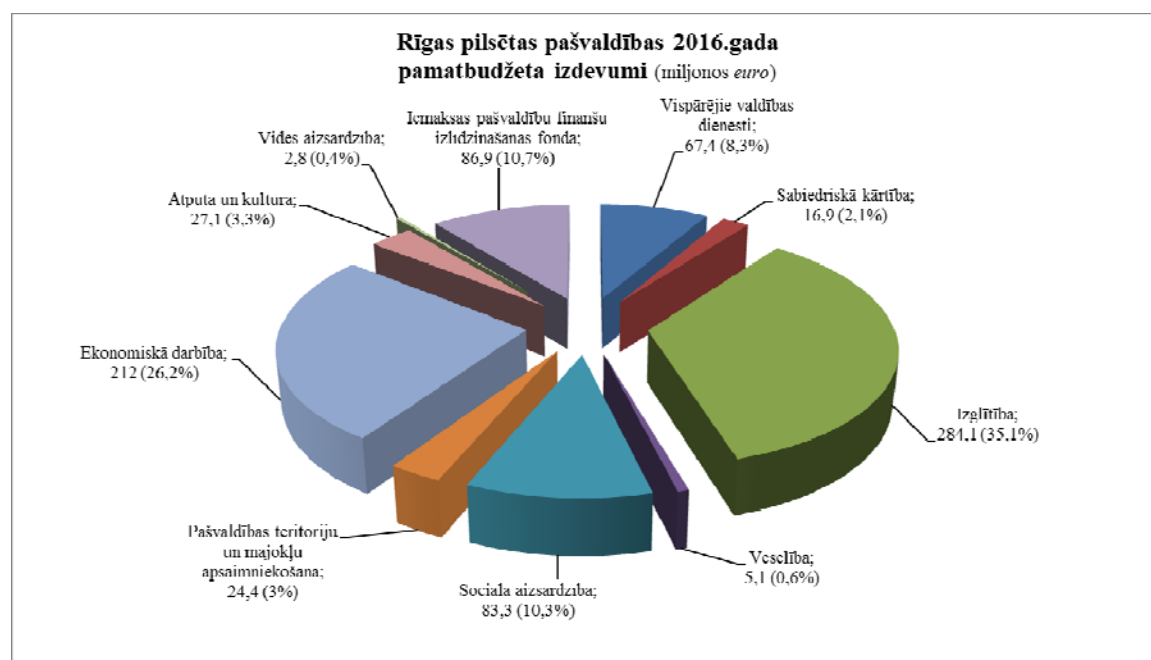
Sociālajai aizsardzībai, kas ir nemainīga pēdējo gadu prioritāte, Rīgas pilsētas pašvaldības 2016.gada pamatbudžeta programmās paredzēti izdevumi 83,3 miljoni *euro* – 10,3% no kopējiem pamatbudžeta izdevumiem. Novērojot pašvaldības izdevumu dinamiku, jāsecina, ka sociālās aizsardzības izdevumu īpatsvars kopš 2008.gada, kad šim mērķim tika novirzīti 7,8% no kopējiem izdevumiem, būtiski pieauga līdz 2013.gadam, kad sociālajai aizsardzībai tika novirzīti 12,7% izdevumu. Saskaņā ar Rīgas domes Labklājības departamenta sniegto informāciju objektīvu iemeslu dēļ samazinās trūcīgo personu skaits, un izdevumi sociālajai palīdzībai vairs nepieaug, bet nozares finansējums netiek samazināts, attīstot un paplašinot citus sociālos pakalpojumus.

Sociālajiem pabalstiem Rīgas pilsētas iedzīvotājiem 2016.gada budžetā paredzēts finansējums 17,4 miljoni *euro* programmā 18.02.00. „Sociālie pabalsti Rīgas pilsētas iedzīvotājiem”, no kuras, sākot ar 2016.gadu, būs nodrošināta brīvpusdienu apmaksa trūcīgajiem un maznodrošinātajiem skolēniem līdz 12.klasei.

Joprojām tiek plānots nodrošināt ēdiena piegādi un izdalīšanu sociāli mazaizsargātām personām 1,7 miljonu *euro* apmērā. Kopējais finansējums, kas paredzēts aprūpes mājās pakalpojumam 2016.gadā, ir 9 miljoni *euro*, lai nodrošinātu pieaugošo pakalpojuma saņēmēju skaitu un uzlabotu sniedzamā pakalpojuma kvalitāti.

Kopējais Rīgas domes Labklājības departamenta programmu finansējums, kas nav saistīts ar pabalstu izmaksu, 2016.gadā ir 43,7 miljoni *euro*.

Investīciju programmā sociālajai aizsardzībai paredzēti 2,6 miljoni *euro* sociālās dzīvojamās mājas Aglonas ielā 35 k-1 pabeigšanai, ar Eiropas Savienības fondu projektu līdzfinansējuma atbalstu ir uzsākti vairāki ar nodarbinātību un sociālo prasmju uzlabošanu saistīti projekti.

Vislielākais izdevumu apjoms 2016.gada pamatbudžetā kā katru gadu ir plānots izglītības nozarei – izglītības iestāžu uzturēšanas un ar izglītību saistīto pasākumu finansēšanas programmām. Izdevumi izglītībai ir Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta padotībā esošo izglītības iestāžu izdevumi, izdevumi izglītības pasākumiem, kā arī bērnu mūzikas un mākslas skolu izdevumi, Rīgas domes Īpašuma departamenta izdevumi izglītības iestāžu remontdarbiem, uzturēšanai, investīciju programma.

Izglītības nozarei paredzētais izdevumu apjoms ir 284,1 miljons *euro*, kas ir 35,1% no pamatbudžeta programmām paredzētā kopējā izdevumu apjoma.

Rīgas pilsētas pašvaldība nodrošina visas pamatfunkcijas, kā arī papildu brīvprātīgās funkcijas – atalgojums no pašvaldības budžeta finansēto izglītības

iestāžu pedagoģiskajiem darbiniekiem pirmsskolas izglītības iestādēs, skolās, sporta un interešu izglītības iestādēs, bērnu mūzikas un mākslas skolās ir noteikts lielāks par normatīvajos aktos noteikto minimālo likmi, un kopējie izdevumi šiem mērķiem pārsniedz 11 miljonus *euro*. Līdzfinansējums paredzēts arī sporta pasākumu organizēšanai un atbalstīšanai, neparedzot finansējumu pieaugušo profesionālajam sportam. Budžetā ir paredzēti 0,6 miljoni *euro* pabalstiem 71,1 *euro* apmērā pedagogiem, uzsākot jauno mācību gadu.

Izglītības sektorā, valstij tikai daļēji nodrošinot pedagoģisko darbinieku pamata atalgojumu, pašvaldība atbilstoši savām iespējām turpinās novirzīt līdzekļus izglītības darbinieku atalgojumam. Pašvaldība 2016.gadā valsts budžeta vietā apmaksās 931 pedagogu likmi skolu atbalsta personālam (logopēdi, sociālie pedagogi, bibliotekāri, psihologi) par kopējo summu 7,4 miljoni *euro* un 80 likmes sporta skolās 0,9 miljonu *euro* apmērā.

Papildu finansējums paredzēts 2011.gadā uzsāktajai sadarbībai ar privāto sektoru un 2016.gadā šim mērķim no pašvaldības budžeta paredzēts jau 10,6 miljoni *euro*, jo programmā iesaistīto bērnu skaits pastāvīgi palielinās, sasniedzot jau 5500, kā arī ir palielināts pašvaldības līdzfinansējums par vienu bērnu līdz 173,10 *euro* mēnesī.

Plānots iegādāties jaunu datortehniku izglītības iestādēm 1 miliona *euro* vērtībā.

Ar 2016.gada 1.septembri pašvaldība nodrošinās brīvpusdienas visiem skolēniem līdz 9.klasei pašvaldības izglītības iestādēs.

Izglītības nozarei ir ieplānots vislielākais valsts budžeta transfertu apjoms – 108 miljoni *euro*.

Investīciju programmā izglītības iestādēm paredzēti 25 miljoni *euro*, ar Eiropas Savienības fondu projektu līdzfinansējuma atbalstu tiks uzsākti vairāki mācību vides infrastruktūras pilnveides projekti, inovatīvu IKT risinājumu ieviešana mācību procesā, mācību vides ergonomiska iekārtojuma nodrošināšana un ar sporta laukumu iekārtošanu saistīti projekti.

Vispārējiem valdības dienestiem izdevumi 2016.gadā plānoti 154,3 miljonu *euro* apmērā, no tiem iemaksām Pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondā 2016.gadā plānoti 86,9 miljoni *euro*.

Saeima 2015.gada 4.jūnijā galīgajā lasījumā kā steidzamu pieņēma jauno Pašvaldību finanšu izlīdzināšanas likumu, kas noteiks kārtību, kādā turpmāk veicama pašvaldību finanšu izlīdzināšana. Iepriekšējais likums „Par pašvaldību finanšu izlīdzināšanu” pieņemts 1998.gadā un bez būtiskām izmaiņām tas bija spēkā līdz 2015.gada beigām. Šajā laikā bija notikusi administratīvi teritoriālā reforma un likums vairs nenodrošināja savu sākotnējo mērķi. Finanšu ministrijas izstrādātais jaunais finanšu izlīdzināšanas modelis tiek pretrunīgi vērtēts dažādās pašvaldību grupās.

Finanšu ministrijas un Latvijas Pašvaldību savienības sniegtie aprēķini paredz, ka Rīgas pilsētas pašvaldības iemaksu apjoms 2016.gadā būs 17,087% no IIN un kopā veidos 86,9 miljonus *euro*, kas ir par 12,6 miljoniem *euro* vairāk nekā 2015.gadā. Iepriekšējo gadu iemaksu koeficientu analīze un 2016.gadā plānotais iemaksu apjoms apliecina, ka Rīgas pilsētas pašvaldību jaunais finanšu izlīdzināšanas modelis īstermiņā būtiski neietekmē.

Gads	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
% no IIN	16,922	18,567	17,608	16,770	17,402	15,825*	17,087

* Ar speciālu Saeimas lēmumu mainīts koeficients 47/53 uz 48/52 iemaksu sadalījumā starp novadiem un pilsētām.

Sabiedriskajai kārtībai, kas ietver programmu izdevumus Rīgas pašvaldības policijas darbības nodrošināšanai un sabiedriskās kārtības uzturēšanas fondu, paredzēts finansējums 16,9 miljoni *euro* jeb 2,1% no kopējiem izdevumiem.

Pašvaldības budžeta izdevumu īpatsvars ekonomiskās darbības nozarei 2016.gadā nemainīsies salīdzinājumā ar 2015.gadu, un kopējie izdevumi plānoti 211,9 miljoni *euro*. Saskaņā ar budžeta klasifikāciju plānoti izdevumi satiksmes infrastruktūras, sabiedriskā transporta programmu realizācijai, ielu uzturēšanai, Rīgas pilsētas būvvaldei, Rīgas pašvaldības aģentūrai „Rīgas pilsētas arhitekta birojs”, tūrisma nozares programmām, zemes, uz kuras atrodas pašvaldības institūcijas, atpirkšanai un nekustamā īpašuma iegādei pašvaldības izpildinstitūciju vajadzībām, maksājumi Dienvidu tilta celtniecības izdevumu segšanai.

Nozarei finansējums tiek paredzēts arī no valsts budžeta transfertiem – mērķdotācija no autoceļu fonda pašvaldības autoceļiem un ielām plānota 10,4 miljonu *euro* apmērā.

Rīgas pilsētas pašvaldības 2016.gada budžetā finansējuma apjoms dotācijai pilsētas sabiedriskajam transportam paredzēts 88,6 miljoni *euro*. Valsts budžeta mērķdotācija pasažieru regulārajiem pārvadājumiem budžetā plānota 8,2 miljoni *euro* un kopā programmai 96,8 miljoni *euro*.

Rīgas pilsētas pašvaldība ar Rīgas domes 2010.gada 24.augusta saistošajiem noteikumiem Nr.89 „Par braukšanas maksas atvieglojumiem Rīgas pilsētas sabiedriskā transporta maršrutu tīklā” un to grozījumiem ir noteikusi braukšanas maksas atlaides pensionāriem, 1.–12.klases skolēniem, arodskolu skolēniem, politiski represētajām personām un nacionālās pretošanās kustības dalībniekiem, Černobiļas AES avārijas seku likvidācijas dalībniekiem, 1.–3.grupas invalīdiem, daudzbērnu ģimeņu vecākiem, bāreņiem, sociālās aprūpes un rehabilitācijas centros ilgstoši dzīvojošajām personām 100% apmērā.

Ar Rīgas domes 2015.gada 16.janvāra lēmumu studējošajiem, pašvaldības izglītības iestāžu pedagogiem un strādājošajiem vecuma pensionāriem noteikta konkrēta biļetes cena ar atvieglojumu.

Kā arī ir noteiktas pasažieru grupas, kuras ir tiesīgas iegādāties noteiktam braucienam skaitam paredzētās biļetes ar braukšanas maksas atvieglojumu vienam braucienam.

Bez maksas sabiedriskā transporta maršrutu tīklā ir tiesīgi braukt pirmsskolas vecuma bērni, valsts un pašvaldības policijas darbinieki, ja viņi veic dienesta pienākumus, un visi pasažieri 23. un 24.jūnijā, 18.novembrī, 31.decembrī, 1.janvārī un tradicionālo Rīgas pilsētas svētku laikā (augusta sestdienā, svētdienā), kā arī pasažieri, kas sabiedriskā transporta pakalpojumus izmanto īpašos apstākļos (piemēram, masu pasākumi, svētku un svinamās dienas, laikapstākļi, avārijas u.c.) saskaņā ar Rīgas pilsētas pašvaldības portālā www.riga.lv publicēto informāciju.

Rīgas pilsētas pašvaldības 2016.gada pamatbudžetā samazinās satiksmes infrastruktūras objektu finansējums no līdzfinansējuma Eiropas Savienības fondu projektiem, jo 2015.gadā vēl tika finansēti projekti no iepriekšējā Eiropas Savienības fondu plānošanas perioda un valsts vēl nav apstiprinājusi visu nepieciešamo tiesiski normatīvo bāzi, kura nepieciešama 2014.–2020.gada plānošanas perioda projektu ieviešanai. Pēc pašreizējās informācijas turpmākajos gados jaunā Eiropas Savienības fondu plānošanas perioda ietvaros Rīgas pilsētas integrētas transporta sistēmas attīstībai būs pieejami līdzekļi vairāk nekā 88 miljonu *euro* apmērā, kas ļaus turpināt Salu tilta kompleksa renovāciju, pārvada pār dzelzceļa līniju Rīga–Skulte ar pievedceļiem izbūvi, Tvaika ielas pārbūvi un Austrumu maģistrāles izbūvi Ieriķu ielas un Vietalvas ielas posmā.

Plānots pabeigt Salu tilta kompleksa atjaunošanas un pārbūves 1.kārtu un uzsākt tilta pār Bieķengrāvi renovāciju. Kopā investīciju projektiem nozarei plānoti 13,9 miljoni *euro*, ieskaitot 4 miljonus *euro* iekškvartālu piebraucamo ceļu atjaunošanai.

Rīgas pilsētas pašvaldības 2016.gada budžeta izdevumu daļā programmas 01.05.00. „Dienvidu tilta celtniecības izdevumu segšanai” izdevumu apjoms ir 53,9 miljoni *euro*, un salīdzinājumā ar 2015.gada izdevumiem tas nav mainījies.

Vides aizsardzības nozarei 2016.gada pamatbudžetā plānots finansējums 2,8 miljoni *euro* pilsētas uzturēšanas programmu realizācijai, tomēr 2016.gadā nav plānoti ar Eiropas Savienības līdzfinansējuma atbalstu realizējami projekti.

Pašvaldības teritoriju un mājokļu apsaimniekošanas izdevumiem 2016.gadā plānoti 24,4 miljoni *euro* jeb 3% no kopējiem izdevumiem. Finansējums paredzēts pašvaldības teritoriju un pilsētai piederošo dabas pamatņu sakopšanai, kapsētu teritoriju uzturēšanai, Rīgas domes Mājokļu un vides departamenta, Rīgas pilsētas pašvaldības izpilddirekciju un Rīgas pašvaldības aģentūras „Rīgas gaisma” izdevumiem.

Pašvaldības izdevumi veselības nozarei 2016.gadā paredzēti 5,1 miliona *euro* apmērā. Veselības nozares izdevumus 2016.gadā bez investīciju programmas, kurā paredzēts turpināt Rīgas 1.slimnīcas renovāciju un veikt Rīgas Dzemdību nama siltināšanu, veido Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta programma „Departamenta padotībā esošo iestāžu darbinieku obligātās veselības pārbaudes un citi darba devēja izdevumi”, centralizētā programma „Rīgas pilsētas pašvaldības darbinieku veselības apdrošināšana”.

Atpūtas un kultūras nozares programmām Rīgas pilsētas pašvaldības 2016.gada budžetā plānots finansējums 27,1 miljons *euro* jeb 3,3% no kopējiem izdevumiem, kas ir par 11,6 miljoniem *euro* mazāk nekā 2015.gadā, jo 2015.gada beigās ir pabeigta Latvijas Nacionālā mākslas muzeja ēkas restaurācija un rekonstrukcija, kamēr VEF Kultūras pils rekonstrukciju tikai plānots uzsākt.

Uz šo nozari attiecināmas Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta pārziņā esošās kultūras iestāžu un pasākumu programmas, kā arī departamenta pārziņā esošās sporta programmas un pasākumi, Rīgas domes Finanšu departamenta programmas – „Dotācija Rīgas pašvaldības SIA „Rīgas Nacionālais zooloģiskais dārzs””, „Dotācija SIA „Rīgas meži””, kā arī programma „Rīgas pašvaldības aģentūra „Rīgas pieminekļu aģentūra””.

Par atlīdzību Rīgas pilsētas pašvaldības struktūrvienībās

Rīgas pilsētas pašvaldībā 2016.gadā nozīmīgākie izdevuma palielinājumi atalgojumam paredzēti mazāk atalgoto darbinieku kategorijām kopsummā par 1,5 miljoniem *euro*. Paaugstinoties valstī noteiktajai minimālajai algai, arī Rīgas pilsētas pašvaldībā lielākais uzdevums būs nodrošināt mazāk atalgoto darbinieku darba samaksas palielinājumu. Ir plānots palielināt atalgojumu arī skolotāju palīgiem (auklītēm) līdz 400 *euro*, kā arī lietvedēm, pavāriem, saimnieciskajiem darbiniekiem par kopējo summu 1,2 miljoni *euro*. Palielināsies atalgojums bibliotekāriem un pašvaldības policistiem.

Rīgas pilsētas pašvaldības budžets paredz noteiktu amata vienību skaita pieaugumu 2016.gadā:

- 20 amata vietas Rīgas bāriņtiesā, lai stiprinātu ārpusģimenes aprūpi, saīsinātu lēmumu pieņemšanas termiņu un novērstu pārbaudēs konstatētos trūkumus;
- 9 amata vietas Rīgas domes Pašvaldības ieņēmumu pārvaldē, lai nodrošinātu NĪN atlaižu ģimenēm ar bērniem administrēšanu un saīsinātu lēmumu pieņemšanas termiņu;
- 26 amata vietas, jo ir izveidota Rīgas domes Teritorijas labiekārtošanas pārvalde, nepalielinot kopējo finansējumu teritoriju uzkopšanai, bet reorganizējot uzkopšanas procesu;
- 1 jaunu amata vietu skolēnu bezmaksas ēdināšanas administrēšanai Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamentā, 3 amata vietas, lai saīsinātu lēmumu pieņemšanas termiņus būvniecības jautājumos Rīgas domes Pilsētas attīstības departamentā, 2 jaunas dežurantu amata vietas Rīgas domes Mājokļu un vides departamentā Miera dārza apsaimniekošanai;
- 2 amata vietas bēgļu koordinācijas centra izveidošanai Rīgas pilsētas pašvaldībā;
- 4 amata vietas Rīgas domes Sabiedrisko attiecību nodaļā komunikācijas nodrošināšanai sociālajos tīklos;
- 2 amata vietas Rīgas domes Labklājības departamenta Sociālajā pārvaldē;
- 10 amata vietas Rīgas domes Satiksmes departamenta Kontroles dienestā, lai sakārtotu taksometru un pārvadājumu nozari pilsētā.

Saglabājot vienlīdzības principu, vienas naudas balvas apjoms 2016.gadā Rīgas pilsētas pašvaldībā tiks ierobežots minimālās mēnešalgas apmērā.

Darbinieku veselības apdrošināšana arī 2016.gadā tiks nodrošināta centralizēti un saskaņā ar Rīgas pilsētas izpilddirektora izstrādāto kārtību, un, sākot no 2016.gada, tiks apdrošināti arī izglītības iestāžu vadītāji.

Par Rīgas pilsētas pašvaldības investīciju programmu

Rīgas pilsētas pašvaldības investīciju programmas 2016.gada izdevumi plānoti 48,3 miljonu *euro* apmērā, no tiem 45 miljoni *euro* budžeta programmā 01.27.00. „Investīciju programmas realizācija”, kur 39,5 miljonus *euro* veido aizņēmuma līdzekļi un 5,5 miljonus *euro* pašvaldības finansējums, kā arī 3,3 miljoni *euro* budžeta programmā 01.13.00. „Mērķdotācija pašvaldības autocelļiem

un ielām”, lai līdzfinansētu satiksmes infrastruktūras projektus likumā par valsts budžetu 2016.gadam noteiktajā 25% apmērā no projekta kopējās vērtības.

Sākot ar 2016.gadu, investīciju programma ir apvienota ar iekškvartālu un piebraucamo ceļu infrastruktūras atjaunošanas programmu.

Lai nodrošinātu Rīgas domes 2013.gada 23.aprīļa iekšējo noteikumu Nr.25 „Projektu izskatīšanas un ieviešanas kārtība Rīgas pilsētas pašvaldībā” 21.punktā noteiktā uzdevuma izpildi, kas paredz atzinuma sagatavošanu par investīciju programmā iekļautajām projektu iecerēm, ar Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta 2015.gada 10.septembra direktora rīkojumu Nr.DA-15-29-rs „Par darba grupas izveidošanu atzinuma sagatavošanai Rīgas pilsētas pašvaldības investīciju programmas projekta 2016.gadam izstrādei” izveidotā darba grupa izvērtēja projektu ieceru atbilstību attīstības plāniem un prioritātēm.

Pašvaldības budžeta finansēšanas daļa

Likumā par budžeta un finanšu vadību noteikts, ka pašvaldību budžeti katram saimnieciskajam gadam ietver visus pašvaldību (pašvaldību institūciju) iekasētos vai saņemtos ieņēmumus un aizņēmumus, kurus pašvaldības apropriē pašvaldību mērķiem. Likuma “Par pašvaldību budžetiem” 11.pantā noteikts, ka pašvaldību budžetos ir ieņēmumu daļa, izdevumu daļa un finansēšanas daļa. Pašvaldības savus budžetus izstrādā atbilstoši budžeta ieņēmumu, izdevumu un finansēšanas klasifikācijai, kuru nosaka Ministru kabinets.

Ministru kabineta 2005.gada 22.novembra noteikumi Nr.875 „Noteikumi par budžeta finansēšanas klasifikāciju”, kā arī Valsts kases norādījumi (piemēram, 2014.gada 30.jūnija vēstule Nr.8-5.19/782 „Par 2013.gada pārskatu”) nosaka finansēšanas sadalījumu.

Rīgas pilsētas pašvaldības 2016.gada budžetā saskaņā ar visu iepriekšminēto normatīvo aktu un Valsts kases prasībām plānoti darījumi finansēšanas daļā:

- aizņēmumi, kas budžetā lietošanas ērtībai tiek iedalīti „Eiropas Savienības projektu līdzfinansēšana un priekšfinansēšana”, kā arī „pilsētas pašvaldības investīciju programmas finansēšanai”;
- aizņēmumu atmaksa, kas tiek iedalīta pirmstermiņa atmaksā, noslēdzoties Eiropas Savienības projektu realizācijai un saņemot priekšfinansēšanā ieguldītos aizņēmuma līdzekļus, kā arī pārējo aizņēmumu pamatsummu saistību atmaksā;
- finanšu līzings, kur iekļauti maksājumi Rīgas pašvaldības SIA „Rīgas pilsēt būvnieks”;
- ieguldījumi pamatkapitālā, kur ir iekļauts finansējums datortomogrāfa iegādei Rīgas pašvaldības SIA „Rīgas 1.slimnīca”.

Budžeta finansēšanas daļa, līdzīgi kā budžeta ieņēmumu vai izdevumu daļa, var tikt mainīta, izdarot kārtējos grozījumus Rīgas pilsētas pašvaldības budžetā.

Par pašvaldības īstenoto finanšu resursu vadību

Kopējie Rīgas pilsētas pašvaldības pamatbudžeta ieņēmumi 2016.gadā ir paredzēti 809,3 miljoni *euro* un izdevumi 809,9 miljoni *euro*, budžeta deficītam 2016.gadā veidojot 0,6 miljonus *euro* jeb 0,07% no budžeta ieņēmumiem.

Rīgas pilsētas pašvaldības budžets tiek plānots, paredzot, ka Rīgas pilsētas pašvaldības budžeta ieņēmumi pārsniedz pilsētas budžeta uzturēšanas izdevumus.

Rīgas pilsētas pašvaldības budžetā izveidojas deficīts, jo Rīgas pilsētas pašvaldība atbilstoši iespējām cenšas nodrošināt pilsētas infrastruktūras attīstību, īstenojot Rīgas pilsētas pašvaldības investīciju un Eiropas Savienības līdzfinansētos projektus. Budžeta deficīts nepārsniedz attīstības programmām paredzētos līdzekļus, un tiek finansēts, piesaistot aizņēmumus.

Plānojot budžetu, ir paredzēts, ka Rīgas pilsētas pašvaldības budžeta līdzekļu uzkrājumi arī 2016.gada beigās būs ne mazāki kā 27,5 miljoni *euro*.

Lai gan izņēmuma tiesības ir paplašinātas, sākot ar 2016.gadu, likumprojektā „Par valsts budžetu 2016.gadam” noteikts, ka pašvaldībām nav tiesību uzņemties ilgtermiņa saistības atbilstoši likuma „Par pašvaldību budžetiem” 22.pantam, izņemot saistības līdz pieciem gadiem pašvaldību autonomo funkciju nodrošināšanai nepieciešamajiem pakalpojumiem, datortehnikas, sakaru un citas biroja tehnikas iegādei, pakalpojumiem ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu nodrošināšanai, atsevišķu investīciju projektu īstenošanai, Publiskās un privātās partnerības likumā noteiktajā kārtībā akceptēto publiskās un privātās partnerības projektu īstenošanai.

Ilgtermiņa saistības likuma „Par pašvaldību budžetiem” izpratnē ir saistības, kuras pašvaldības uzņemas, slēdzot līgumus par preču pirkšanu vai nomu vai pakalpojumu saņemšanu, vai būvdarbu veikšanu pasūtītāja vajadzībām un līgumus, kas paredz pašvaldības budžeta līdzdalību konkrētu projektu realizācijā, bet kopējo samaksu par attiecīgo darījumu pašvaldība neveic divpadsmit mēnešu laikā no līguma noslēgšanas brīža.

Likumprojektā „Par valsts budžetu 2016.gadam” noteiktas aizņēmuma tiesības un mērķi:

- izglītības iestāžu, tajā skaitā pirmsskolas izglītības iestāžu, investīciju projektiem, sociālo programmu investīciju projektiem, pašvaldību katlumāju (ar jaudu līdz 3 MW) energoefektivitātes uzlabošanas investīciju projektiem, investīcijām ārkārtas (avārijas) seku neatliekamai novēršanai, pašvaldību autonomo funkciju veikšanai nepieciešamā transporta iegādei, investīciju veikšanai valsts nozīmes arhitektūras pieminekļos, pašvaldības autonomo funkciju veikšanai nepieciešamā nekustamā īpašuma, kas atrodas citas pašvaldības administratīvajā teritorijā, iegādei;
- valsts nozīmes sporta un valsts nozīmes aizsardzības infrastruktūras attīstības projektiem, kuri tiek realizēti ar valsts budžeta līdzfinansējumu;
- ceļu un to kompleksa investīciju projektiem, tajā skaitā šo projektu ietvaros paredzēto siltumtrašu, ūdensvada un kanalizācijas tīklu rekonstrukcijai un izbūvei. Pašvaldības budžeta faktiskais ieguldījums (līdzfinansējums) ceļu un to kompleksa investīciju projektā 2016.gadā nav mazāks par 25 procentiem no kopējām izmaksām un nepieciešamā aizņēmuma apmērs nav lielāks par 75 procentiem no kopējām izmaksām;

- kurināmā iegādei un pirmpirkuma tiesību izmantošanai;
- pašvaldību prioritāro investīciju projektu īstenošanai ar maksimālo pašvaldības aizņēmumu summu 250 000 *euro* apmērā republikas pilsētu pašvaldībām un reģionālās nozīmes attīstības centra pašvaldībām, 400 000 *euro* apmērā pārējām novada pašvaldībām.

Pašvaldībām ir tiesības sniegt aizņēmuma pieprasījumu Finanšu ministrijā tikai pēc tam, kad atbilstoši publisko iepirkumu normatīvajam regulējumam ir noslēgusies iepirkuma procedūra un izvēlēts piegādātājs ar tiesībām veikt būvdarbus, nepieciešamības gadījumā paredzot slēgt līgumu ar piegādātāju pēc aizņēmuma pieprasījuma atbalstīšanas.

Rīgas pilsētas pašvaldība 2016.gadā plāno piesaistīt aizņēmuma līdzekļus 45,4 miljonu *euro* apmērā – Eiropas Savienības finansēto projektu realizācijai 5,9 miljonu *euro* apmērā un pilsētas investīciju objektiem 39,5 miljonu *euro* apmērā saskaņā ar budžeta 7.pielikumu.

Rīgas pilsētas pašvaldība 2016.gadā plāno veikt aizņēmumu atmaksu 21,9 miljonu *euro* apmērā. Ņemot vērā plānotos maksājumus Dienvidu tilta celtniecības izdevumu segšanai, Rīgas domes Finanšu departamenta prognozes liecina par pašvaldības parādsaistību kopējā apjoma samazināšanos 2016.–2018.gadā.

Rīgas pilsētas pašvaldības finanšu situācijas stabilitāti apliecina arī starptautisko kredītreitingu aģentūru novērtējumi.

Kredītreitingu aģentūra „Moody’s Investors Service”, novērtējot Rīgas pilsētas pašvaldības finanšu un ekonomisko situāciju, 2015.gada februārī paaugstināja Rīgas pilsētas ilgtermiņa attīstības kredītreitingu no Baa2 uz Baa1, nosakot stabilu reitinga nākotnes attīstības prognozi.

Kredītreitingu aģentūra „Standard & Poor’s”, kas kopš 1997.gada vērtē Rīgas pilsētas pašvaldību, 2015.gada 6.novembrī Rīgas pilsētas novērtējumu ilgtermiņa un īstermiņa saistībām atstāja nemainīgu – BBB+/A-2 ar stabilu reitinga nākotnes prognozi. Kredītreitingu aģentūra „Standard & Poor’s” pozitīvi vērtē Rīgas pilsētas finanšu stabilitāti, ekonomiskās un monetārās vides uzlabošanos un uzsākto pašvaldības budžeta 3 gadu plānošanu.

Domes priekšsēdētājs

N.Ušakovs